

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ เรามาวัดมา เราต้องการแสวงหาสิ่งจะ สัจจะความจริงกับชีวิตใจ เราทำบุญกุศลเพื่อบุญกุศลของเรา บุญกุศล เราทำบุญกุศลเพื่ออำนาจวาสนาเพื่อบารมีนะ เขาบอกว่าทำบุญกุศล ทำเพื่อชำระกิเลส ไม่ได้ทำเพื่อไปนรกสวรรค์หรือ แต่เวลาเราทำนี่เราชำระกิเลส เราต้องการทำให้จิตใจของเราเนี่ยมันคง เพื่อให้เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เพื่อชำระกิเลส ถ้าชำระกิเลสได้มันวิมุตติสุข มันพ้นจากนรกสวรรค์ไป มันพ้นจากสวรรค์ พ้นจากพรหมไป

แต่เมื่อคนทำบุญกุศล เห็นไหม ทำบุญกุศล ในเมื่อสิ่งที่มีมันมีมันเป็นอมิต ในเมื่อมันมีเหตุมันก็ต้องมีผล แล้วถ้าเราทำบุญกุศลของเรา ถ้ามันต้องเวียนตายเวียนเกิด มันต้องเกิดบนสวรรค์ เกิดเป็นมนุษย์ เกิดในนรกอเวจี เขาบอกทำบุญกุศลไม่ใช่ปรารถนาสวรรค์ ไม่ต้องปรารถนาบุญกุศลทั้งนั้นนะ ปรารถนาแต่พ้นกิเลสๆ...แล้วทำได้จริงหรือเปล่านั้น แล้วจะเอาพ้นจากกิเลสจริงไหม

ถ้าพ้นกิเลสจริงนะ นี่เวลาเราเกิดมาเราเกิดจากบุญนะ เพราะมีบุญมีอำนาจวาสนาถึงได้เกิดมาเป็นมนุษย์ พอเกิดเป็นมนุษย์ เห็นไหม คุณิ คนเกิดมามีปัจจัยเครื่องอาศัย มีปัจจัยเครื่องอาศัย คนขาดแคลน คนสมบูรณ์แตกต่างกัน คนเกิดมามีบุญกุศล คนเกิดมาอำนาจวาสนาอาภัพ นี่มันแตกต่างกัน มันแตกต่างกันเพราะอะไร เพราะเกิดจากการกระทำ เกิดจากกรรมไง กรรมทำให้เรามาเกิด

ถ้าเราเกิดมาแล้ว แต่เวลาใช้ปัจจัยเครื่องอาศัยเหมือนกัน ปัจจัยเครื่องอาศัยเหมือนกันนะ ถ้าเราไม่มีปม คนที่ไม่มีปมนะ เขาเกิดสถานะไหนก็แล้วแต่ เขามีอำนาจวาสนาของเขา เขาไม่มีปมในหัวใจของเขา เขาจะไม่ความน้อยเนื้อต่ำใจในหัวใจของเขา แต่ถ้าใครเกิดมามีปม เห็นไหม ถ้าเขาเกิดมีปมขึ้นมา ปมอันนั้นมันจะทำให้เนื้อต่ำใจ ปมอันนั้นมันทำให้เหยียบย่ำทำลายเรา ปมนั้นคืออะไร? ปมนั้นคือกิเลสไง ปมนั้นคือค้นหาความทะยานอยาก คือผลักไสใจ ผลักไสสิ่งที่เราพบเราเห็นนี่ไม่ต้องการมัน ไม่ต้องการมัน แต่เราสร้างมาแบบนี้ เราสร้างมาแบบนี้

การว่าสร้างมาแบบนี้ละ คุณติ คนเดินทาง คนเดินทางเดินทางด้วยเสบียงอาหารที่สมบูรณ์ของเขา เขาก็เดินทางของเขาด้วยความสะดวกสบายของเขา เรากคนเดินทาง แต่ในเมื่อเราเดินทาง เราขาดแคลนของเรา เราอดคัดขาดแคลนของเรา เราก็จะเดินทางของเราไป เพราะเราหาเสบียงได้เท่านี้ เราหาเสบียงได้เท่านี้ เราก้หาของเราได้เท่านี้ไง ถ้ามีเสบียงเท่านี้ นี่ไง บาปบุญมันอยู่ที่นี้ไง ถ้าคนมันไม่มีปม เห็นไหม คนที่เขาอุดมสมบูรณ์ของเขา เขาเดินทางของเขา เขาเจออุปสรรคของเขาได้ เขาจะโดนปล้นจี้ก็ได้

ของเรานี้เราอดคัดขาดแคลนของเรา แต่เราไปของเราด้วยความสะดวกสบายของเรา ด้วยอำนาจวาสนาของเรา นี่เราเดินทางไปของเรา ถ้าเราไม่มีปมนะ สิ่งนี้มันจะไม่มาเป็นความน้อยเนื้อต่ำใจในชีวิตของเรา ถ้ามันน้อยเนื้อต่ำใจในชีวิตของเรา นี่เราสร้างบุญกุศล สร้างบุญกุศลเพื่ออะไร? เพื่ออำนาจวาสนาบารมี ถ้าใครมีบารมีไง บารมีธรรม มันมีสติมีปัญญา มันเข้าใจเรื่องชีวิตได้ มันเข้าใจเรื่องขาดแคลนได้ มันเข้าใจ เห็นไหม

คุณติ คุณพระเรา พระกรรมฐานเรา นี่หลงตาทำนพุด เวลาชุดงค์ไป ไปหาอยู่บ้านน้อยๆ อยู่บ้านหลังสองหลังพอ ถ้าอยู่บ้านมากขึ้นมา เขาบิณฑบาตเขาก็ตามมา เขาตามมาแล้วนี่เรามีภาระรับผิดชอบไง อย่างนี้เห็นแก่ตัวไหม อย่างนี้เป็นคนเห็นแก่ตัวสิ บิณฑบาตของเขามา เราไม่ต้องการพุดคุยอะไรกับเขาเลย

นี่การเห็นแก่ตัวนะ การเห็นแก่ตัวคือการเอาเปรียบเขา ใอันนี้มันไม่ใช่การเห็นแก่ตัวเห็นแก่โอกาส เห็นแก่ชีวิตของเรา สงสารตัวเองต่างหาก สงสารเราว่าเรามันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เรามาเพื่อชำระล้าง ถ้าเรามาเพื่อชำระล้างนะ นี่เราอาศัยการดำรงชีวิตของเขา ในเมื่อเขามีศรัทธาความเชื่อ ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ กิจษุ กิจษุณี อุบาสก อุบาสิกา เขาเป็นอุบาสก อุบาสิกา เขาแสวงหาบุญของเขา เขามีเจตนาของเขา เขาหวังผลประโยชน์ของเขา เขาก็ตัดบาตรทำบุญกุศลของเขา นั่นคือบุญของเขา เรานะ เราเป็นกิจษุเพื่อจะชำระล้างกิเลส เรานี้เลี้ยงชีพด้วยปลีแข็ง เลี้ยงชีพด้วยปลีแข็ง ออกบิณฑบาตมาเลี้ยงชีพ

ถ้าเลี้ยงชีพขึ้นมา เราทำหน้าที่ของเรา เราบิณฑบาตของเรา ถ้าเป็นปฏิภาทด้วยความบริสุทธิ์ผุดผ่อง เขาก็ได้บุญกุศลของเขาเต็มที่ของเขา แล้วเราบิณฑบาตมาแล้ว เราจันอาหารนั้นเพื่อดำรงชีวิตขึ้นมา ดำรงชีวิตไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ ดำรงชีวิตไว้เพื่อแสวงหาสังฆธรรมความจริง

มันเห็นแก่ตัวตรงไหน มันเห็นแก่กรรมต่างหาก ไอ้พวกเห็นแก่ตัวๆ เห็นแก่ตัวนี้กิเลสมันมีปมในใจ มันคาดหมายไปทั้งหมด

แต่ถ้าเราไม่เห็นแก่ตัว เวลาพระเรามันยังขาดๆ เงินๆ เวลามันขาดๆ เงินๆ ขาดๆ เงินๆ เพื่อไม่ให้กิเลสมันฟู เพื่อไม่ให้กิเลสมันตัวอ้วนๆ ใจ เราต้องตัดมัน เราต้องแก้ไข ที่ไหนที่อุดมสมบูรณ์ เราไม่ไปอยู่ที่นั่น เราแสวงหาเองๆ ไม่โทษใคร ไม่โทษใคร เราไม่ได้โทษใครทั้งสิ้น นี้คนที่มีความฉลาดขนาดไหนก็เรื่องของเขา แต่เราสงสารตัวเรา เราสงสารตัวเรา เราสงสารกิเลสของเรา เราสงสารใจของเราที่กิเลสมันข่มขู่อยู่ที่นี่ เราไม่สงสารกิเลส เราจะชำระล้างมัน ถ้าชำระล้างมัน มันก็จะให้เราไปอยู่ที่สุขที่สบายนั่นแหละ มันจะให้เรายู่งที่มันพอใจนั่นแหละ แต่เราฝันมันๆ เห็นไหม แม้แต่พระก็ต้องตัดแปลงตน

เรามาวัดมาวา เรามาฟังเทศน์ๆ ฟังเทศน์เพราะเหตุนี้ไง ฟังเทศน์เพื่อเตือนใจเรา สิ่งที่ได้ยินได้ฟังแล้วมันก็ตอกย้ำ สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังแล้วก็ตอกย้ำ นี่มันแก่ความล่งเลสงสัยของเรา มันแก่ความล่งเลสงสัยๆ ถ้าเราแก่ความล่งเลสงสัย จิตใจมันผ่องแผ้ว นี่ถ้ามันผ่องแผ้วขึ้นมา มันมีปมใหม่ ไปวัดไปวาไปฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อให้จิตใจมันได้นะ

ต้นไม้อ้อมันได้รับการดูแล ได้รับน้ำได้รับปุ๋ยของมัน ต้นไม้นั้นมันก็อุดมสมบูรณ์ของมัน ต้นไม้ปล่อยมันขึ้นตามธรรมชาติของมัน ต้นไม้ไปขึ้นในที่แห้งแล้ง ต้นไม้ไปขึ้นแล้วปล่อยมัน นี้เราเกิดเป็นคน เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา แล้วพบพระพุทธศาสนาแล้วเราทำอะไร เราทำอะไร

เห็นไหม นี่เราบอกว่าเราก็ทำแล้ว เป็นคนดีแล้ว...คนดีมันเป็นวิบากกรรมนะ วิบากคือผลนี้การเกิดเป็นมนุษย์เพราะมันมีกรรมดีขึ้นมามันถึงได้เกิดเป็นมนุษย์ ใครเกิดมาจะทุกข์จนเข็ญใจขนาดไหน ร่ำรวยเศรษฐีขนาดไหน เกิดมาด้วยบุญด้วยกรรมเหมือนกัน ถ้าเกิดมาด้วยบุญด้วยกรรม เห็นไหม เราเกิดมานี้ หัวใจเราเกิดมาแล้วเราจะดูแลรักษาใจของเราไหม เราจะรดน้ำพรวนดินของเราไหม ถ้าเรารดน้ำพรวนดิน ทำไมเราต่ำต้อยขนาดนี้ ต่ำต้อยขนาดนี้ เราก็เกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน เขาจะมั่งมีศรีสุขขนาดไหนเขาก็เกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน การเกิดนี้การเกิดเสมอภาคไหม? ถ้าการเกิดเสมอภาค เรามีหัวใจไหม? มีหัวใจ แต่ทำไมหัวใจเรานั้นอ่อนแออย่างนี้ละ ทำไมหัวใจเรานั้นไม่เข้มแข็งละ ทำไมครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติได้ ทำไมนักปฏิบัติเขาปฏิบัติของเขาได้ ทำไมของเรา

นี่ว่าเห็นแก่ตัวๆ พระนี่เห็นแก่ตัว บิณฑบาตมาแล้วก็จะไม่สูงส่งกับใคร จะเอาแต่ตัวรอดๆ ...ขอให้มันเอาตัวรอดให้ได้ก่อนเถอะ ถ้ามันเอาตัวรอดได้ เห็นไหม คุณิ คุณการเดินเรือ ถ้ากัปตันเดินเรือ กัปตันชาติ เขาจะพาเรื่อนั้นเข้าฝั่งได้ ถ้ากัปตันมันโง่ มันจะไปไหนกันล่ะ มันพาเรื่อนั้นเข้าฝั่งได้ไหม ถ้ามันพาเรื่อนั้นเข้าฝั่งไม่ได้ มันจะไปไหนกัน นี่ก็เหมือนกัน เห็นแก่ตัวๆ เขาจะฝึกใจของเขา เขาจะฝึกการเดินเรือของเขา เขาจะฝึกหัวใจของเขา ถ้าเขาฝึกได้ มันเป็นประโยชน์ของเรา เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสละราชสมบัติออกมา เวลามาถึง มาถึงราชคฤห์ พระเจ้าพิมพิสารนะได้ข่าวมาก่อน เพราะว่าทางการเมืองเขาต้องมีข่าวสารของเขาอยู่แล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะพะเนจรมา เพราะออกบวชพะเนจรมา พระเจ้าพิมพิสารเข้าใจว่าโดนเขาแย่งชิงอำนาจ ให้กองทัพที่เมืองที่ใหญ่กว่าราชคฤห์ครั้งหนึ่ง ให้ไปเอาสมบัติคืน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่ใช่ ออกมาหาโพธิญาณ หาโมกษทรัพย์จริงๆ ไม่ได้ออกมาเพราะอย่างนั้นหรอก

ฉะนั้น เวลาพระเจ้าพิมพิสารบอกนะ นี่สัญญากันไว้ ถ้าออกมาหาโพธิญาณ หาสังฆธรรมความเป็นจริงนะ ถ้าได้แล้วขอให้มาสอนด้วย สัญญากันไว้ๆ

นี่ไง เวลาฝึกฝนๆ ฝึกฝนขนาดนั้น นี่ก็เหมือนกัน เราออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะไปปรนเปรอเราได้อย่างไร การปรนเปรอเราก็คือปรนเปรอกิเลส เพราะกิเลสอยู่กับเรา นี่เวลาหลวงตาท่านสอน เห็นไหม ว่าฝืนมันๆ การฝืนเราก็คือการฝืนกิเลส จิตใจที่มันต้องการสิ่งใดนี่ไม่เอาๆ ไม่เอาคือฝืนมัน เพราะจิตใจมันอยากได้ กิเลสมันอยากจะอยู่ในหัวใจด้วยความอุดมสมบูรณ์ของมัน ถ้าอุดมสมบูรณ์ของมันนะ มันเอาสิ่งใดล่อเรา เราก็ทำตามมันๆ

เวลาเราปฏิบัตินะ เวลาปฏิบัติเราต้องฝืนอย่างนั้น ถ้าฝืนอย่างนั้น นี่ถ้าฝืนอย่างนั้นก็เท่ากับฝืนกิเลส ฉะนั้น ถ้าฝืนกิเลสขึ้นมาแล้ว ฝืนแล้วมันเป็นอย่างไรล่ะ ฝืนแล้ว พอมันผ่านวิกฤติอันนั้นไป ผ่านปมในใจอันนั้นไป มันก็พอใจ เราชนะมันๆ เห็นไหม เราชนะได้ ถ้าเราไม่ชนะด้วยปัญญา เราชนะด้วยขันติธรรม อดทน ขันติ ขันติบารมี

ผู้ใดที่มีอำนาจวาสนามากกว่าเรา ตีฉันทินทาเราทนได้ นี่ขันติบารมีอย่างหยาบๆ ผู้ใดเสมอกัน พุดตีฉันทินทากัน เราทนได้ อันนั้นขันติอย่างกลาง ผู้ใดต่ำต้อยกว่า ผู้ใดต่ำต้อย ไม่มีอำนาจวาสนาสิ่งใดๆ เลย ตีฉันทินทาเรานะ เรามีขันติธรรมอดทนได้ นี่เรามีขันติอย่างประเสริฐ

เพราะเขาต่ำต้อย เขาต่ำต้อย อำนาจวาสนาเรามีวิธีการที่เราจะเอาชนะคะคานเขาได้หมด เราให้อภัยเขาๆ นี่ขันติธรรมๆ ทำอย่างนี้ฝึกฝนใจให้มันเข้มแข็ง นี่บารมีเกิดตรงนี้ เกิดตรงนี้เพราะอะไร เกิดตรงนี้เพราะจิตใจมันเข้มแข็งขึ้นมา

ต้นไม้นั้นได้รับการรดน้ำ พรวนดิน ต้นไม้นั้นเจริญเติบโตขึ้นมา จิตใจที่อ่อนแอ จิตใจที่ล้มลุกคลุกคลานขึ้นมา เราได้รักษาของเรา เรามีสติปัญญารักษาของเรา จิตใจเราจะเข้มแข็งขึ้นมา ถ้าเข้มแข็งขึ้นมา ถ้ามันจะกำหนดพุทโธ มันก็กำหนดพุทโธของมันได้ ถ้าต้นไม้นั้นอ่อนแอ แม้แต่ มันทรงตัวอยู่ของมัน มันยังทรงตัวอยู่ของมันไม่ได้ แล้วมันจะทำสิ่งใดละ เพราะคำว่าพุทโธมันต้องวิตกขึ้นมา มันต้องวิตก มันต้องมีเจตนาระลึกขึ้นมา ระลึกขึ้นมาก็คือเป็นของเราไป

พุทโธๆ ที่ไหนก็มีพุทโธ

พุทโธอย่างนั้นมันเป็นพุทโธสักแต่ว่า แต่ถ้าพุทโธขึ้นมาจากใจของเรา เวลาต้นไม้นะ เรารดน้ำพรวนดินที่โคนต้น เวลาผลมันออก มันออกที่ปลายนะ เวลาเรากำหนดพุทโธของเรา เราทำใจของเรา ถ้าจิตใจมันสงบระงับเข้ามา นี่มันมีกำลังของมัน มันรู้ตัวของมัน นี่มันมีสัมมาสมาธิสมาธิที่ถูกต้อง

เดี๋ยวนี้ว่างๆ ว่างๆ สมาธิ ยังทำสมาธิกันไม่ได้ มันเป็นการละเมอเพื่อพากันไป ถ้าละเมอเพื่อพากันไป เห็นไหม คุณสิ มันเหมือนนกยางไง นกยาง คูว่ามันมีศีลๆ มันนั่งเฉย ยืนยกขาอยู่นั้นแหละ อย่าผลอนนะ ผลอนนี้มันจิกปลาทันทีนะ

นี่ก็เหมือนกัน เราดูแลใจเรา ถ้าใจเรามีสติมีปัญญา เห็นไหม นี่ฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้แหละ ถ้ามันไม่มีปมในใจ ปมในใจของเรานั้นก็คือกิเลสของเรา ถ้าปมในใจมันจะเคลียร์ได้ด้วยสติด้วยปัญญา เราใช้สติปัญญาของเราเอง คุณสิ เวลาพ่อแม่ฝึกหัดสอนลูก ก็บอกให้ลูกมีเมตตาธรรม ให้ลูกรู้จักเสียสละ ให้ลูกต่างๆ ลูกก็ฟังพ่อฟังแม่มานั้นแหละ แต่ถ้าลูกมันคิดของมันได้นะ มันเป็นนิสัยของมันขึ้นมา แล้วถ้ามันทำของมันเอง มันคิดของมันเอง เด็กมันคิดของมันเอง มันทำแต่เรื่องที่ดีๆ พ่อแม่ภูมิใจมากนะ พ่อแม่ภูมิใจมาก

เด็ก ถ้ามันมีนิสัย มันทำของมันอย่างนั้น เด็ก ถ้ามันไม่มีนิสัย นิสัยของมัน เด็กมันก็มีนิสัย ประสาทเด็กของมัน เพราะยังไร้เดียงสาอยู่ ทางจิตวิทยาเขารู้ว่าเด็กขนาดไหนมันไร้เดียงสาของมัน นี่เราอบรมบ่มเพาะมัน เด็กที่มันแสดงออกอย่างนั้นนะดี ดีเพราะอะไร นี่คือธาตุแท้ นี่คือความเป็นจริงของเขา เราเห็นความเป็นจริงอย่างนั้นแล้ว แล้วเราจะดูแลอย่างไร นี่ถ้าลูกของเรา ลูกของเรา อยู่ในร่องในรอย เราก็รักษาดูแลส่งเสริม ถ้าลูกของเรามันมีจิตนิสัยที่มันจะทำความเสียหาย เราก็ค่อยๆ คัดแปลงของเราไป

ต้นไม้ เห็นไหม ต้นไม้ที่ดี ต้นไม้ที่ดี เขาตัดมาตั้งแต่เล็ก เขาใช้ขวาดใช้อะไรตัดกันมา ต้นไม้ ทำเป็นรูปสัตว์รูปต่างๆ เขาทำได้หมดเลย นั่นมันเป็นต้นไม้ มันไม่มีวิญญาณครอง แต่คนมันมี วิญญาณครอง คนมันมีปฏิสนธิจิต จิตนี้เวียนตายเวียนเกิดตามอำนาจวาสนา จิตนี้เวียนตายเวียนเกิดตามอำนาจของกรรม คนมีเวรมีกรรม เราทำอย่างไรๆ ถ้ามันสุคติวิสัยของเรา นั่นเราได้ทำแล้ว เราได้ทำคุณงามความดีแล้ว เราทำเต็มที่แล้ว

เราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึกของเราแล้ว เราได้ทำเต็มที่ของเราแล้ว เราได้ภูมิใจในหน้าที่ของความเป็นเรา เราได้ทำของเราแล้ว นี่เรานั่งปฏิบัติ เห็นไหม เราก็ต้องพยายาม ทำเต็มที่ของเรา ถ้ายังมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออกอยู่ ชีวิตนี้ยังมีอยู่ เรามีโอกาสแก้ไขของเรา เราควรแก้ไข เราควรกระทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา

เวลาอาหาร ปัจจัยเครื่องอาศัย เราต้องอาศัยปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิต จิตใจมัน ต้องการแสวงหาธรรม แสวงหาธรรมนะ กัมมพณฺฐ กัมมปฏิสรโณ กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กรรมมีการกระทำ กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ทั้งหมด เจตนาคือกรรม ถ้าเราทำคุณงามความดีให้หัวใจ ดูแลใจของเรา

ถ้าใจของเรานะ ความสุขสงบระงับในใจของเราเนี่ยมันเป็นอริยทรัพย์ มันเป็นทรัพย์สมบัติ ภายใน ใครมันจะรู้จะเห็นไปกับเราได้ ไม่มีใครรู้เห็นกับเราได้ แต่ครูบาอาจารย์ท่านรู้ได้ ท่านรู้ได้ เพราะเหตุใด ท่านรู้ได้เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ตรัสที่ไหน? ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาที่แม่น้ำเนรัญชรา ตรัสรู้ที่โคนต้นโพธิ์ ตรัสรู้ที่ไหน ท่านตรัสรู้ที่ไหน ตรัสรู้ขึ้นมาแล้ว ตรงนั้น! ตรงนั้นท่านรู้ของท่าน

เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ก็เหมือนกัน เห็นไหม เราลี้มลูกคลุกคลานมา เราก็ลี้มลูกคลุกคลานมา เวลาเราตั้งตัวได้ นี่ปุ่ดูชน กัลยาณปุ่ดูชน โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ จิตใจมันพัฒนาของมัน เหมือนการศึกษาเลย เราเรียนชั้นตอนใด เราเรียนอย่างไร เรา ขึ้นชั้นอย่างไร มันชัดเจนของมัน แล้วถ้ามันไม่ได้มีการขึ้นชั้น ไม่มีการเรียน มันจะภาวนาของมัน อย่างไร นี่ไง ที่ครูบาอาจารย์รู้ รู้เพราะเหตุนี้ไง รู้เพราะจิตใจดวงนี้มันเคยลี้มลูกคลุกคลานมา จิตใจ นี้มันพัฒนาการของมันมา จิตใจนี้มันทำของมันขึ้นมา แล้วคนที่มาทำมันก็เป็นอย่างนี้

จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ใจของครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม จากใจดวงหนึ่ง ถอด จากใจดวงนั้นมา มันถึงมีข้อเท็จจริงมา มันถึงมาเป็นหนทางให้เราเดินได้ ถ้าจิตใจนั้นมันไม่เคย กระทำมา มีคอบอดมานั้นมันอะไร? ตาบอดคลำช้าง ช้างมันตัวกลมๆ เนาะ ช้างมันเหมือนกระดิ่ง เนาะ นี่เวลาไปจับตรงไหนก็เป็นตรงนั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาครูบาอาจารย์ท่านรู้ถึงเรื่องใจของเรา ท่านรู้เรื่องใจของเราเพราะอะไร ถ้าครูบาอาจารย์เคยผ่านมาแล้ว ท่านจะรู้รอบขอบชิดของท่าน ท่านจะรู้รอบหมด ถ้าไม่เคยผ่านมา เอาอะไรมา เอาอะไรมา ตรรกะทั้งนั้น จินตนาการทั้งนั้น จินตนาการไปก็มีดๆ บอดๆ ตาบอดคลำ ช้างกันไป ถ้าคลำช้างกันไป

นี่ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมา เรารู้ได้ถ้าเมื่อจิตใจเราเป็นสมาธินะ ถ้าจิตใจเราสงบขึ้นมา ถามครูบา อาจารย์เลย ความสงบเป็นอย่างไร แล้วความสงบของเราควรแก้ไขอย่างไร ถ้ามันเสื่อมมา เราจะ ส่งเสริมมันอย่างไร แล้วถ้ามันนอนจมอยู่อย่างนี้ เราจะพัฒนาขึ้นมาอย่างไร ถ้าจิตมันสงบแล้ว ทำไมมันไม่ออกวิปัสสนา ทำไมไม่ออกไปฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้ามันใช้ปัญญาได้ เห็นไหม นี่แก้ปม เวลาชีวิตประจำวันของเรา เราแก้ปมในใจของเรา ไม่ให้ใจของเรามีปมนะ

คนเราเกิดมามีเท่านี้จริงๆ มีปัจจัยเครื่องอาศัย มีการกินอยู่หลับนอนนี้เท่านั้น เท่านั้นจริงๆ ถ้ามันเท่านั้นจริงๆ มันก็เสมอภาคไป มันก็ไม่มีใครสูงกว่าใครไป มันมีความสูงต่ำในใจใจ ถ้าใจ มันมีปม มันน้อยเนื้อต่ำใจ มันสูงต่ำกันตรงนั้น ถ้าจิตใจมันสูงกว่า มันจะมีใครสูงต่ำกว่ากัน ก็กิน อยู่หลับนอนเหมือนกัน นี่แก้ปมในใจ

แต่เวลามาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราแก้กิเลสนะ ปมนี้มันเกิดจากอะไรล่ะ? ปมนี้มันเกิดจากจรตนิสัย เกิดจากภวาสวะ เกิดจากฐิติจิต นี่มันถึงมีปมมีปมขึ้นมา ถ้าจิตเราสงบเข้ามา เราพิจารณาของเราเข้ามา เราจะย้อนกลับมาเห็นใหม่ เราจะแก้ไขกิเลสแล้ว

ทางโลกนี้เขาแก้ปมของเขา เพราะมันเป็นฆราวาสธรรม เขาเป็นฆราวาสของเขา เขามีหน้าที่การงานของเขา เขาอยู่กับโลกของเขา เขาทำได้ขนาดนี้ เขาเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพระพุทธศาสนา เขาก็มีศาสนาเป็นที่พึ่งอาศัยของเขา คำรงชีวิตของเขาเพื่อเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร เวลาจะเวียนว่ายตายเกิดก็ขอให้มันบุญพาให้เวียนว่ายตายเกิด เราเป็นนักรบ เรามีจิตใจที่สูงส่ง เราจะเอาจิตใจของเรา นี่วิวิญญะ ออกจากวิญญะนี้ให้ได้ ออกจากการเวียนว่ายตายเกิดให้ได้ แล้วใครเป็นผู้ออกเวียนว่ายตายเกิดล่ะ ใครจะเป็นผู้ออกล่ะ

ซากศพนี้เวลาตายแล้วก็เผาที่เชิงตะกอนนี้ ไม่ไปไหนหรอก แต่จิตใจถ้ามันจะเวียนว่ายตายเกิด มันชำระล้างกิเลสกันในปัจจุบันนี้ ถ้าจิตสงบเข้ามา เวลามันออกฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าปัญญาเป็นภาวนามยปัญญา มันใช้ปัญญาแบบจินตมยปัญญา จากสุตมยปัญญา...ไม่ใช่ มันไม่ใช่ปัญญาแบบโลกๆ ไม่ใช่ปัญญาที่เราสื่อสารกันได้ ปัญญาอย่างนั้นใครสื่อสารไม่ได้ แล้วใครสื่อสารได้ แล้วคนพูดถึงปัญญาอย่างนั้นไม่ได้ เขาไม่เคยเห็นปัญญาอย่างนั้น ถ้าเขาไม่เคยเห็นปัญญาอย่างนั้น เขาไม่มีธรรมขจรค์ดาบเพชรที่จะมาเชือดเฉือนกิเลสนั้น เขาพูดสิ่งนั้นไม่ได้

ถ้าพูดถึงมันนั้นก็พูดแต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์นั้น แต่เวลาเราจำธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้เป็นแนวทางให้เราก้าวเดินไป เป็นถนนหนทาง เป็นแนวทางให้ก้าวเดิน แต่มันไม่ใช่เป็นมรรคของเรา มันไม่ใช่มัดโคทางอันเอกของใจดวงนี้ ถ้าใจดวงนี้มันมีทางอันเอกของมัน ใจมันจะออกของมัน มันจะวิปัสสนาของมันอย่างไร ถ้าทำของมันได้ขึ้นมา เห็นใหม่ นี่ฟังธรรมๆ เพราะเหตุนี้ ไปวัดไปวาเพื่อเหตุนี้ ไปวัดไปวา ทำบุญกุศลขึ้นมาก็เพื่ออำนาจวาสนาบารมี เพื่อให้จิตใจมันได้น้อมเข้ามาให้มันฝึกหัด ให้มันเสียดละรีไซะเกล็ดความสกปรกโสมมของมันในใจ

ในใจมันมีแต่ความหมักหมมทั้งนั้นแหละ เวลาไปวัดไปวาเพื่อจะเปิดออกๆ เปิดทางออกให้มันออก ออกไป แล้วพอเปิดออก นี่มันเป็นเรื่องสามัญสำนึก เรื่องผลของวิญญะ เรื่องเวียนว่ายตายเกิด จิตมันก็เกิดดับๆ ก็เวียนว่ายตายเกิด ก็มีเท่านั้นไง แต่ถ้าปฏิบัติ ไม่เป็นอย่างนั้น มันรู้จริง

เห็นจริงของมัน มันจับต้องของมัน มันพิจารณาของมัน มันแยกแยะของมัน อะไรเป็นธรรม อะไรเป็นกิเลส อะไรเป็นความหมักหมมของใจ อะไรเป็นความสกปรกของใจ มันเกิดมาอย่างนี้ เห็นไหม นี่ถ้าปฏิบัติไปแล้ว นี่ปัจเจกตั้ง สันติภูมิจโก

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาท่านบอกว่า แม้แต่นั่งอยู่ต่อหน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่ถาม ปัจเจกตั้ง สันติภูมิจโก แม้แต่นั่งอยู่ต่อหน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสาธุ! ก็ไม่ถามอะไรท่านเลย เพราะท่านก็รู้จริงเหมือนกัน นี่เราต้องการกันตรงนั้น นักปฏิบัติปฏิบัติอย่างนี้ ปฏิบัติขึ้นมาให้หัวใจของเรามันเป็นจริงขึ้นมา ถ้าเป็นจริงขึ้นมา มันจะเป็นสมบัติของใจดวงนั้น เอวัง